

УРЕЂИВАЧКА ПОЛИТИКА

Рецензентски поступак

Рецензенти

Методичка теорија и пракса примењује поступак двостраног анонимног рецензирања свих радова. Сваки рукопис рецензирају барем два рецензента. Рецензенти делују независно једни од других, а њихов идентитет је међусобно непознат. Рецензенти се бирају искључиво према томе да ли располажу релевантним знањима за оцену рукописа. Не смеју бити из исте институције као аутори рукописа, нити бити њихови коаутори у скоријој прошлости. Евентуални предлози поименичних рецензента од стране аутора рукописа се не уважавају. Циљ рецензије је да Редакцији помогне у доношењу одлуке о томе да ли рад треба прихватити или одбити. Циљ је такође да се у процесу комуникације с главним и одговорним уредником, ауторима и другим рецензентима побољша квалитет рукописа.

Рецензентски процес

Рукописи се упућују на рецензију тек након иницијалне оцене да ли су, с обзиром на форму и тематски делокруг, подобни за објављивање у часопису. Посебна пажња се посвећује томе да иницијална оцена не траје дуже него што је неопходно. У редовним околностима поступак рецензирања траје највише четири недеље, а само изузетно до три месеца. Током поступка рецензије главни и одговорни уредник може да захтева од аутора да доставе додатне информације, укључујући и примарне податке, ако су оне неопходне за доношење суда о рукопису. Уредник и рецензенти морају да чувају такве информације као поверљиве и не смеју их употребити у друге сврхе. Целокупни процес рецензирања одвија се под надзором уредника путем e-maila.

Разрешавање несагласности

У случају да аутори имају озбиљне и основане замерке на рачун рецензије, Редакција проверава да ли је рецензија објективна и да ли задовољава академске стандарде. Ако се појави сумња у објективност или квалитет рецензије, главни и одговорни уредник ангажује додатне рецензенте. Додатни рецензенти се ангажују и у случају када су одлуке

рецензената (одбити/прихватити) међусобно опречне или на други начин непомирљиве. Коначну одлуку о прихватању рукописа за објављивање доноси искључиво Редакција, на предлог главног и одговорног уредника.

Одговорности

Одговорности аутора

Аутори гарантују да рукопис представља њихов оригиналан допринос, да није објављен раније и да се не разматра за објављивање на другом месту. Истовремено предавање истог рукописа у више часописа представља кршење етичких стандарда, што га искључује из даљег разматрања за објављивање у часопису. Рад који је већ објављен на неком другом месту не може бити прештампан у часопису *Методичка теорија и пракса*. Аутори сnose сву одговорност за целокупни садржај рукописа. Рукопис не сме да садржи неосноване или незаконите тврдње, нити да крши права других лица. Аутори су дужни да обезбеде да њихов ауторски тим наваеден у рукопису обухвати сва и само она лица која су значајно допринела садржају рукописа. Ако су у битним аспектима истраживачког пројекта и припреме рукописа учествовала и друга лица, њихов допринос треба навести у фусноти или посебној напомени (Захвалница, Acknowledgements). Обавеза је аутора да у напомени наведу назив и кодну ознаку научноистраживачког пројекта у оквиру кога је рад настао, као и пун назив финансирајуће институције. У случају да је рад под истим или сличним насловом био изложен на неком скупу у виду усменог саопштења, детаљи о томе треба да буду наведени на истом месту. Аутори су дужни да потпуно и правилно цитирају изворе који су значајно утицали на садржај истраживања и рукописа. Делови рукописа, укључујући текст, једначине, слике или табеле, који су дословно преузети из других радова морају бити јасно означени посебном напоменом, нпр. знацима навода с прецизном ознаку места преузимања (броја странице) или, ако су обимнији, дати у засебном параграфу. Пуне референце свих навода у тексту (цитата) морају бити наведене у засебном одељку (Литература или Reference) и то на једнообразан начин, у складу са цитатним стилем који часопис користи. У одељку Литература наводе се искључиво цитирани, а не и остали извори употребљени приликом припреме рукописа. У случају да аутори открију важну грешку у свом раду након његовог објављивања, дужни су да моментално о томе обавесте главног уредника (или издавача) и да сарађују на томе да се

рад повуче или исправи. Обавеза је аутора да у рукопису наведу да ли су у финансијском или било ком другом битном сукобу интереса који би могао да утиче на њихове резултате или интерпретацију резултата. Предавањем рукописа аутори се обавезују на поштовање уређивачке политике часописа *Методичка теорија и пракса*.

Одговорности уредништва

Одговорности Главног и одговорног уредника и Редакције.

Редакција часописа, на предлог главног и одговорног уредника, доноси коначну одлуку о томе који ће се рукописи објавити. У случају тематских бројева часописа, када је именован уредник тематског броја (гост-уредник), главни и одговорни уредник ће предлог радова за објављивање упутити Редакцији након што добије предлог уредника тематског броја. Одлуке се доносе искључиво на основу вредности рукописа. Морају бити ослобођене расних, полних/родних, верских, етничких или политичких предрасуда. Приликом доношења одлуке о објављивању Редакција се руководи уређивачком политиком, водећи рачуна о законским прописима који се односе на клевету, кршења ауторских права и плагирање. Чланови Редакције, укључујући главног уредника, не смеју бити у сукобу интереса у вези са рукописима које разматрају. Чланови за које се претпостави да би неко могао сматрати да су у сукобу интереса не учествују у поступку одлучивања о одређеном рукопису. Рукописи се чувају као поверљив материјал. Информације и идеје садржане у рукописима не смеју се користити у личне сврхе без изричите писане дозволе аутора. Главни и одговорни уредник и чланови Редакције су дужни да предузму све разумне мере да аутори/рецензенти остану анонимни током и након процеса евалуације у складу с процедуром у употреби. Редакција је дужна да помаже рецензентима достављајући им допунске информације о рукопису. Главни и одговорни уредници задржавају дискреционо право да примљене рукописе процени и не стави у процедуру, уколико утврди да не одговарају прописаним садржинским и формалним критеријумима. Главни и одговорни уредник одређује рецензенте, руководећи се њиховим научним компетенцијама и настојећи да одабере оне који поседују највише компетенције конкретно потребне за рецензирање рада који се бави одређеном проблематиком. У редовним околностима, Редакција обавештава аутора о томе да ли је прихватила текст у року од 90 дана од датума пријема рукописа. Радови који не

задовољавају техничке стандарде (када је садржај коректан) прописане у упутству за ауторе биће враћени ауторима уз напомену да рад могу поново да пошаљу само ако га ускладе са свим техничким стандардима. Након испуњења техничких стандарда, радови се прослеђују на рецензиони поступак.

Одговорности рецензената

Рецензенти су дужни да квалификовано и у задатим роковима доставе уреднику оцену научне, односно стручне вредности рукописа. Рецензент води посебну бригу о стварном доприносу и оригиналности рукописа. Рецензија мора бити сасвим објективна. Суд рецензената мора бити јасан и поткрепљен аргументима. Рецензенти оцењују рукописе у односу на усклађеност садржаја с профилем часописа, значај и корисност садржаја, адекватност примењених метода, научну вредност садржаних информација, стил излагања и опремљеност текста. Рецензија има стандардни формат који обухвата оцене појединих димензија рада, општу оцену и закључну препоруку. Доставља се посредством e-mailа главног уредника, где се депонује на неодређено време. Рецензент не сме бити у сукобу интереса са ауторима или финансијером истраживања. Уколико такав сукоб постоји, рецензент је дужан да о томе правовремено обавести уредника. Рецензент не прихвата на рецензију радове изван области за коју се сматра потпуно компетентним. Рецензенти треба да упозоре главног и одговорног уредника ако имају основану сумњу или сазнање о могућим повредама етичких стандарда од стране аутора рукописа. Такође треба да препознају релевантне изворе који у раду нису узети у обзир. Могу да препоруче цитирање одређених референци, али не и да захтевају цитирање радова објављених у часопису *Методичка теорија и пракса* или својих радова, ако за то не постоји оправдање. Од рецензената се очекује да својим сугестијама унапреде квалитет рукописа. Ако оцене да рад заслужује објављивање уз корекције, дужни су да прецизирају начин на који то може да се оствари. Рукописи који су послати рецензенту морају се сматрати поверљивим документима. Рецензенти не смеју да користе материјал из рукописа за своја истраживања безизричите писане дозволе аутора.

Етичност публикавања

Разрешавање неетичких поступака

Сваки појединац или институција могу да у било ком тренутку уреднику и/или Редакцији пријаве сазнања о кршењу етичких стандарда и другим неправилностима и да о томе доставе веродостојне информације/доказе ради покретања истраге. Поступак провере изнетих доказа одвија се на следећи начин:

- главни уредник доноси одлуку о покретању истраге;
- током тог поступка сви докази се сматрају поверљивим материјалом ипредочавају само оним лицима која су директно обухваћена случајем;
- осумњиченим лицима пружа се прилика да одговоре на изнете оптужбе;
- ако се утврди да је заиста дошло до неправилности, оцењује се да ли је реч о мањем прекршају или грубом кршењу етичких стандарда. Мањи прекршаји, без последица по интегритет рада и часописа, на пример када је реч о неразумевању или погрешној примени публицистичких стандарда, разрешавају се у директној комуникацији с ауторима и рецензентима, без укључивања трећих лица, на неки од начина нпр.:
 - ауторима и/или рецензентима се упућује писмо упозорења;
 - објављује се исправка рада, нпр. у случају када се са списка референци изоставе извори који су у самом тексту цитирани на прописан начин;
 - објављује се ератум, нпр. ако се испостави да је грешка настала омашком Редакције.

У случају грубог кршења етичких стандарда, главни уредник / Редакција може да предузме различите мере:

- објављује саопштење или уводник у ком се случај описује;
- службено обавештава афилијативну организацију аутора/рецензента;
- повлачи објављени рада на начин описан под Повлачење радова;

- изриче забрану објављивања у часопису на одређени временски период;
- предочава случај надлежним организацијама и регулаторним телима ради предузимања мера из њихове надлежности.

Ове мере се могу примењивати појединачно или истовремено. У процесу разрешавања случаја по потреби се консултују релевантне експертске организације, тела или појединци. Приликом разрешавања етички спорних поступака Редакција се руководи смерницама и Комитета за етику публикувања (COPE).

Спречавање плагијаризма

Методичка теорија и пракса не објављује плагиране радове. Приликом предаје рада, аутори подносе писану Ауторску изјаву о његовој оригиналности, поштовању етичких стандарда и доприносу сваког од аутора у писању рада (види Прилог). Редакција полази од става да је плагирање, односно преузимање туђих идеја, речи или других облика креативног доприноса и њихово представљање као својих, грубо кршење научне и издавачке етике. Плагирање може да укључује и кршење ауторских права, што је законом кажњиво.

Плагирање обухвата:

- дословно (реч по реч) или готово дословно преузимање или смишљено, ради прикривања извора, парафразирање делова текстова других аутора без јасног назначивања извора, на начин описан под Одговорности аутора;
- копирање једначина, података или табела из других докумената без правилног назначивања извора и/или без дозволе изворног аутора или носиоца ауторског права.

Рукопис у коме се утврде јасне индикације плагијаризма биће аутоматски одбијен. У случају да се плагијаризам открије у већ објављеном раду, рад ће бити опозван (повучен) у складу са процедуром описаном под Повлачење радова.

Политика повлачења

У случају кршења права издавача, носилаца ауторских права или самих аутора, објављивања истог рукописа у више часописа, лажног ауторства, плагијата, манипулације

подацима у циљу преваре или било које друге злоупотребе, објављени рад се мора опозвати. Рад се може опозвати и зато да би се исправиле озбиљне и бројне омашке које није могуће обухватити објављивањем исправке. Опозив објављује главни уредник / Редакција, аутор(и) или обе стране споразумно. Опозив има облик засебног рада који се приказује у садржају свеске и уреднички класификује као Опозив или Ретракција.

Отворени приступ

Политика отвореног приступа

Методичка теорија и пракса се издаје је у режиму тзв. отвореног приступа. Сав његов садржај доступан је корисницима бесплатно. Корисници могу да читају, преузимају, копирају, дистрибуирају, штампају, претражују пуни текст чланака, без обавезе да за то траже сагласност аутора или издавача. Право да садржај користе без писане сагласности не ослобађа кориснике обавезе да цитирају садржај часописа на начин описан под Лиценцирање.

Часопис не наплаћује котизацију за објављивање радова.

Архивирање дигиталне верзије

Све објављене свеске часописа архивирају се по Закону у Дигиталном репозиторијуму Народне библиотеке Србије и у другим бесплатним електронским базама података.

Ауторска права и лиценцирање

Ауторска права

Аутори задржавају ауторска права над објављеним чланцима, а издавачу дају неексклузивно право да чланак објави, да у случају даљег коришћења чланка буде наведен као његов први издавач, као и да дистрибуира чланак у свим облицима и медијима.

Лиценцирање

Објављени чланци дистрибуирају се у складу са лиценцом Creative Commons Autorstvo – Deliti pod istim uslovima 4.0 International (CC BY-SA) . Допуштено је да се дело копира и дистрибуира у свим медијима и форматима, да се прерађује, мења и надограђује у било које сврхе, укључујући и комерцијалне, под условом да се на правилан начин цитирају

његови првобитни аутори, постави линк ка оригиналној лиценци, назначи да ли је дело измењено и да се ново дело објави под истом лиценцом као и оригинално. Корисници су при томе дужни да наведу пун библиографски опис чланка објављеног у овом часопису (аутори, наслов рада, наслов часописа, волумен, свеска, пагинација), Аутори могу да ступају у засебне, уговорне аранжмане за неексклузивну дистрибуцију рада објављеног у часопису (нпр. постављање у институционални репозиторијум или објављивање у књизи), уз навођење да је рад првобитно објављен у овом часопису.

Политика самоархивирања

Ауторима је дозвољено да објављену верзију рада депонују у институционални или тематски репозиторијум или да је објаве на личним веб страницама (укључујући и профиле на друштвеним мрежама, као што су ResearchGate, Academia.edu итд.), на сајту институције у којој су запослени у било које време након објављивања у часопису. Аутори су обавезни да притом наведу пун библиографски опис чланка објављеног у овом часопису (аутори, наслов рада, наслов часописа, волумен, свеска, пагинација) и поставе линк.

Одрицање од одговорности

Ставови изнети у објављеним радовима не изражавају ставове уредника и чланова Редакције часописа. Аутори преузимају правну и моралну одговорност за идеје изнете у својим радовима. Издавач неће сносити никакву одговорност у случају испостављања било каквих захтева за накнаду штете.